

PROVEDBA AKTIVNE POLITIKE ZAPOŠLJAVANJA U 2016. GODINI

ANALIZA PRAVOBRANITELJICE ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

**SMJERNICE ZA RAZVOJ I PROVEDBU AKTIVNE POLITIKE
ZAPOŠLJAVANJA (APZ) U REPUBLICI HRVATSKOJ, ZA RAZDOBLJE OD
2015.-2017. GODINE**

Politika rada i zapošljavanja u „*Smjernicama APZ*“, u skladu sa specifičnim preporukama Odbora za zapošljavanje EU, sadrži usluge, mjere i potpore direktno namijenjene tržištu rada kojima se teži i promicanju ravnopravnosti spolova u zapošljavanju.

Svijest o stvaranju jednakih mogućnosti za žene i muškarce, kako bi bili jednako prisutni kao korisnici/e interventnih mjera na tržištu rada te imali/e jednaku korist od ove vrste proračunskih izdvajanja na nacionalnoj i lokalnoj razini, prema rezultatima ove analize i dalje se sporo mijenja.

Naime, **naizgled jednaki uvjeti za muškarce i žene u praksi se ne potvrđuju** jer rezultati ove analize, kod dionika koji su provodili intervencije APZ mjerama kroz financijske potpore/subvencije korisnicima/ama, pokazuju da je u tim slučajevima bio znatno veći udio muškaraca nego žena.

**PROVEDBA AKTIVNE
POLITIKE
ZAPOŠLJAVANJA,
U 2016. GODINI**

SMJERNICE ZA RAZVOJ I PROVEDBU AKTIVNE POLITIKE ZAPOŠLJAVANJA

1. „Smjernice za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015.-2017. godine“, analiza provedbe u 2016. godini

„Smjernice za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015.-2017. godine“¹ (dalje u tekstu: Smjernice APZ) temelje se na analizi kretanja na tržištu rada te relevantnim europskim i hrvatskim strateškim dokumentima u području zapošljavanja. Smjernicama su definirani osnovni prioriteti i ciljevi aktivne politike zapošljavanja u navedenom periodu, a na temelju istih su definirane konkretne aktivnosti (usluge, mjere i potpore) kojima se intervenira na tržištu rada.

Pravobraniteljica, u cilju praćenja provedbe politike rada i zapošljavanja s aspekta ravnopravnosti spolova, zatražila je od Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ), Ministarstva, gospodarstva poduzetništva i obrta (MINGPO), Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku (MDOMSP) i Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (ZOSI) podatke o provedbi aktivnosti za 2016. godinu razvrstano po županijama temeljem spola korisnika/ca (radi analize pokazatelja/indikatora provedbe po spolu).

1.1. Hrvatski zavod za zapošljavanje

Mjerama aktivne politike zapošljavanja bilo je **novouključenih korisnika/ca 37.639**, od toga 22.441 **žena** ili **59,6 %**², obuhvaćenih intervencijama HZZ-a kroz **8 analiziranih aktivnosti**:

1. **Potpore za obrazovanje nezaposlenih:** 3.741 osoba, od toga 1378 žena ili 36,8 %. Aktivnost je provedena u svim županijama i Gradu Zagrebu i po njoj su se zapošljavali i muškarci i žene;
2. **Potpore za usavršavanje:** 97 osoba, od toga 88 žena ili 90,7 %. Aktivnost je provedena u 2 županije, od toga u 1 županiji potporu nije koristila niti jedna žena (Krapinsko-zagorskoj), a u 1 96% žena (Splitsko-dalmatinskoj)³;
3. **Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa:** 15.059 osoba, od toga 10.633 žena ili 70,6 %. Aktivnost je provedena u svim županijama i Gradu Zagrebu i po njoj su se osposobljavali i muškarci i žene;
4. **Potpore za zapošljavanje:** 5.716 osoba, od toga 2.510 žena ili 43,9 %. Aktivnost je provedena u svim županijama i Gradu Zagrebu i po njoj su se zapošljavali i muškarci i žene⁴;
5. **Javni radovi:** 8.773 osoba, od toga 5.755 žena ili 65,6 %. Aktivnost je provedena u svim županijama i Gradu Zagrebu i u po njoj su se zapošljavali i muškarci i žene;
6. **Potpore za samozapošljavanje:** 2.333 osoba, od toga 1.071 žena ili 45,9 %. Aktivnost je provedena u svim županijama i Gradu Zagrebu, subvencija je dodjeljivana i muškarcima i ženama⁵;
7. **Potpore za očuvanje radnih mjesta:** 82 osobe, od toga 37 žena ili 45,1 %. Aktivnost je provedena u 2 županije i Gradu Zagrebu gdje su ju koristili i muškarci i žene⁶;

¹ Vlada Republike Hrvatske donijela je „Smjernice za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015.-2017. godine“ dana 17. prosinca 2014. godine.

² 2015. bilo je uključeno 41.595 osoba, od toga 24.509 žena ili 58,9 %.

³ Aktivnost se nije provodila u Gradu Zagrebu i ostalih 18 županija.

⁴ Potpore mogu iznositi do 50% godišnjeg troška sufinancirane osobe, odnosno do 75% u slučaju kada je riječ o osobama u osobito nepovoljnom položaju na tržištu rada, pri čemu se pod troškom rada podrazumijeva obračunata i isplaćena plaća po svim propisanim davanjima (doprinosi za obvezna osiguranja, porezi i prirezi).

⁵ Subvencija za samozapošljavanje dodjeljuje se kao potpora male vrijednosti i usmjerena je na troškove otvaranja i rada poslovnog subjekta. Cilj je olakšati početni period razvoja poduzetničke ideje te osigurati opstanak poduzetničkog pothvata i nakon perioda sufinanciranja.

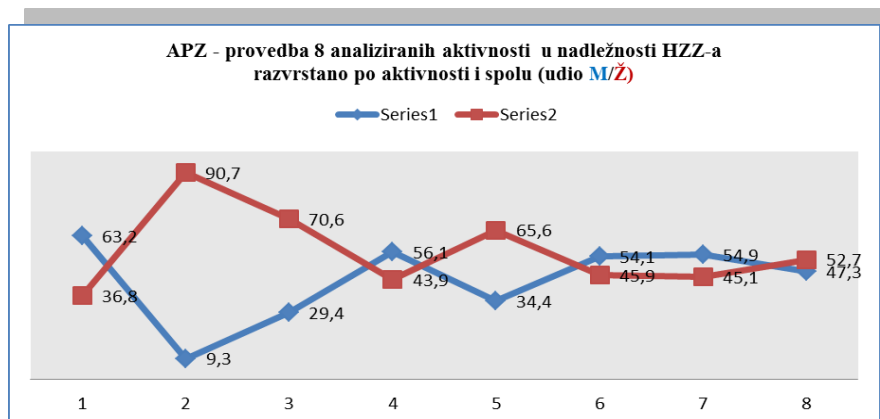
⁶ Aktivnost se nije provodila u ostalih 18 županija.

8. **Stalni sezonac:** 1838 osobe, od toga 969 žena ili 52,7 %. Aktivnost je provedena u 11 županija i Gradu Zagrebu, od toga u 2 županije nije bila uključena niti jedna žena (Zagrebačka i Međimurska)⁷.

Zaključak: Analiza 8 provedenih aktivnosti u nadležnosti HZZ-a ukazuje:

- a. Ukupno je bio **veći udio žena (59,6%)** nego muškaraca (40,4%);
- b. Razvrstano po udjelima u 8 analiziranih aktivnosti bio je veći udio: žena - kod 4 aktivnosti⁸, muškaraca - kod 4 aktivnosti⁹.

Međutim, naizgled ravnomjerno distribuirani podaci po aktivnostima i spolu, ukoliko se razmatraju izdvojeno samo po aktivnosti u kojima se daju potpore ukazuju kako je kod 4 potpora: (1) za obrazovanje nezaposlenih, (4) za zapošljavanje, (6) za samozapošljavanje i (7) za očuvanje radnih mjesta – bilo više muškaraca, dok je kod 1 potpore: (2) za usavršavanje – bilo više žena. Odnosno, 5 aktivnosti u kojima se davala potpora koristilo je 11.969 osoba, od toga 5.084 žena ili 42,4%.

- c. usporedna analiza po aktivnostima, županijama/ili Gradu Zagrebu i po spolu, pokazuje: svih 8 aktivnosti provedeno je na način da su bili uključeni i muškarci i žene svega u 3 jedinice lokalne samouprave (Primorsko-goranska županija, Istarska županija i u Gradu Zagrebu);
- d. **Potpore i mjere APZ-a** u nadležnosti HZZ-a koristilo je **43 žrtava obiteljskog nasilja**¹⁰ (potpore za zapošljavanje i javni radovi), od toga 41 žena¹¹ (ili 95,3 %) na području 12 županija i Gradu Zagrebu. Uočava se trenda smanjenja broja korisnika/ca u odnosu na prethodnu godinu za 12,2%. Stoga, kao i ranijih godina, ocjena je da se aktivnosti APZ-a ne provode dovoljno u odnosu na ovu posebnu skupinu nezaposlenih, a zabrinjava i to što se ne provode po svim županijama.

⁷ Aktivnost se nije provodila u 9 županija: Krapinsko-zagorskoj, Sisačko-moslavačkoj, Koprivničko-križevačkoj, Bjelovarsko-bilogorskoj, Virovitičko-podravskoj, Požeško-slavonskoj, Brodsko-posavskoj, Osječko-baranjskoj i Vukovarsko-srijemskoj.

⁸ Mjere u kojima je bilo više ženskih korisnika/ca: (2) potpore za usavršavanje, (3) stručno osposobljavanje za rad, (5) javni radovi i (8) stalni sezonac.

⁹ Mjere u kojima je bilo više muških korisnika/ca: (1) potpore za obrazovanje nezaposlenih, (4) potpore za zapošljavanje, (6) potpore za samozapošljavanje i (7) potpore za očuvanje radnih mjesta.

¹⁰ U 2015 potpore i mjere APZ-a koristilo je 49 osoba, od toga 46 žena ili 93,8%.

¹¹ U 2015. bila je obuhvaćena 41 žena žrtva obiteljskog nasilja, u 2014. - 27, u 2013. - 73, u 2012. - 49 i 2011. - 19.

1.2. Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta

Intervencijama u djelokrugu nadležnosti MINGPO, bilo je uključeno ukupno 3.378 osoba, od toga 909 žena ili 27,0 %¹² i to u **3 analiziranih aktivnosti**:

1. Poticaji za provođenje projekta dokvalifikacije i prekvalifikacije u obrtništvu s ciljem bržeg (samo)zapošljavanja i usklađivanja kvalifikacijske strukture radno sposobnih osoba sa stvarnim potrebama malog gospodarstva u Republici Hrvatskoj (cjeloživotno obrazovanje za obrtnike): traženo je 1.048 poticaja u iznosu od 3.047.542,00 kn, od toga 491 za žene ili 46,85 % u iznosu od 1.394.677,00 kn ili 45,7 %. Aktivnost je provedena u svim županijama i Gradu Zagrebu.

Poticaji su odobreni:

1.1. 714 u iznosu od 1.999.833,60kn, **345 ženama** ili **48,3%** u iznosu od 957.029,60 kn ili **47,8 %**;

1.2. muškarcima i ženama na području svih 20 županija i Gradu Zagrebu:

- Analizirano po spolu korisnika/ca i jedinicama lokalne samouprave: više je obuhvaćeno muškaraca u 11 županija, više žena u 9 županija i Gradu Zagrebu;
- Ista analiza, dodatno razvrstana po odobrenim iznosima: **više je odobreno sredstava muškarcima u 14 županija, ženama u 7 županija i Gradu Zagrebu**, zbirno gledano ukupno po spolu i ukupno po odobrenim iznosima sredstva su raspoređena približno jednako - muškarcima **52,2%**, a ženama **47,8 %**.

2. Poticaji, dodjela bespovratnih sredstava obrtnicima i trgovačkim društvima – izvođačima praktične nastave u čijim se radionicama i pogonima izvodi praktična nastava za učenike/ce srednjih strukovnih škola koji se školuju za obrtnička zanimanja (naukovanje za obrtnička zanimanja): traženo je 78 poticaja u iznosu od 2.494.561,52 kn, od toga 8 za žene ili **10,3 % u iznosu od 84.457,35 kn ili 3,4%**. Aktivnost se provodi u 14 županija i u Gradu Zagrebu (muškarci su obuhvaćeni u svih 14 županija i Gradu Zagrebu, žene u 3 županije i Gradu Zagrebu).

Poticaji do 31.12.2016. još uvijek nisu bili dodijeljeni, stoga ovaj dio analize sadrži samo broj zaprimljenih prijava i tražene iznose, a iz koje se već u ovoj fazi dodjele poticaja jasno vidi podzastupljenost osoba ženskog spola - sa udjelom od 3,4% u zatraženim bespovratnim sredstvima.

3. Stipendiranje učenika/ca koji pohađaju programe izobrazbe za obrtnička zanimanja koja su deficitarna: traženo je 2252 stipendije u iznosu od 13.932.000 kn, od toga 410 za žene ili **18,2%**¹³. Aktivnost je provedena u svim županijama i Gradu Zagrebu, **odobreno je 1537 stipendija** u ukupnom iznosu od 13.833.000,00 kn, od toga 207 za žene ili **13,5 %** u iznosu od 1.863.000,00 kn ili 13,5%. U 2 županije stipendiju nije dobila niti jedna žena (Dubrovačko-neretvanska i Primorsko-goranska)

Zaključak: U 3 analizirane aktivnosti, u ukupnom iznosu od 19.474.103,52 kn, poticaje je tražilo 3.378 osoba, od toga 909 žena ili 27,0 % u iznosu od 3.396.134,35 kn ili 17,4%.

Poticaje (t.1. i t.3.) je dobilo 2251 osoba, od toga **552 žene ili 24,5%** u iznosu 2.820.029,60 kn ili 17,8 %.

Poticaje je tražilo manje žena - 27,0 % nego muškaraca te su iz tog razloga dobile i manje poticaja (24,5%) u odnosu na muškarce, a koji su na taj način ostvarili veću financijsku dobit visokim udjelom od 75,5% u raspodjeli odobrenih poticaja.¹⁴

¹² Udio žena smanjio se za 3,7 postotna boda (u 2015. iznosio je 30,7 %).

¹³ Udio žena smanjio se za 7,1 postotna boda (u 2015. iznosio je 25,3 %).

¹⁴ Analiza iz 2016., potvrđuje zadržavanje trenda o većem udjelu muškaraca pri podjeli novčanih poticaja, stoga i ostvarenje veće financijske koristi: 2011. - 63,9%, 2012. - 66,8%, 2013. - 66,9 %, 2014. - 57,1% , 2015. – 79,1% i 2016. – 75,5%.

1.3. Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku

Intervencije u djelokrugu nadležnosti MDOMSP odnosile su se na projekte vezane uz širenje socijalnih usluga u zajednici kao podrška obiteljima:

1. Projekt „Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga koje pružaju organizacije civilnog društva“, provodio se od 31. svibnja 2014. do 1. lipnja 2017., a bio je usmjeren na pojačavanje sposobnosti korisnika/ca za ostanak u svom domu uz potrebnu socijalnu pomoć i podršku. Za provedbu 132 ugovorena programa u 2016. je bilo osigurano 30.250.000,00 kn i zaposlenost 509 osoba od kojih 407 žena ili 79,9%.

2. Zapošljavanje dugotrajno nezaposlenih u pružanju socijalnih usluga međugeneracijske solidarnosti za starije osobe: na području 398 lokalnih zajednica¹⁵ bilo je zaposleno 822 teže zapošljivih osoba na tržištu rada (od toga 665 žena ili 80,9%) putem 171 pružatelja usluga pomoći u kući starijim osobama.

3. Održavanje tematskih edukativnih radionica za ciljane skupine kroz mrežu obiteljskih centara: Centri za socijalnu skrb u sjedištu županija i Gradu Zagrebu provodili su programske aktivnosti namijenjene poticanju obiteljskih vrijednosti, preventivne programe i edukativne radionice podrške roditeljima, djeci i mladeži, kao i sve poslove vezane uz provedbu Zakona o dadiljama.

Zaključak: MDOMSP provodilo je javne intervencije na tržište rada u okviru opće politike rada i zapošljavanja, a provodile su se na području svih županija i Grada Zagreba.

1.4. Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Intervencije u djelokrugu nadležnosti ZOSI odnosile su se na radnu aktivaciju osoba s invaliditetom:

1. Unutar cilja „rješavanje problema dugotrajne nezaposlenosti - usavršavanje (dugotrajno) nezaposlenih osoba i ostalih koji su izloženi riziku da postanu (dugotrajno) nezaposleni“, Zavod je provodio aktivnost „usavršavanja osoba s invaliditetom koje primaju naknadu do zaposlenja, nakon što im je prema utvrđenom modelu procijenjena zapošljivost“.

Ministarstvo rada i mirovinskog sustava 2015. godine je usvojilo Standarde usluga profesionalne rehabilitacije¹⁶ od kada se na, prema ocjeni Zavoda, na ujednačen način provodi kvaliteta ovih usluga u svim dijelovima Hrvatske, odnosno osigurani su jednaki preduvjeti i mogućnosti za rehabilitaciju i muškaraca i žena.¹⁷

2. Sufinanciranje zapošljavanja i održavanja zaposlenosti za osobe s invaliditetom: 288 poslodavaca dobilo je 52.247.234,34 kn¹⁸ poticaja za sufinanciranje zapošljavanja i održavanja zaposlenosti 1063 osoba s invaliditetom, od toga 503 žena ili 47,3 %.

Zaključak: Mjera je provedena u svim županijama i Gradu Zagrebu¹⁹, koristili su je jednako muškarci i žene. Međutim, iako je u 2016. ukupno isplaćeno za 30,6 postotna boda više sredstava nego u 2015., 2016. godina bilježi smanjenje broja poslodavaca/korisnika poticaja, kao i smanjenje broja zaposlenih osoba s invaliditetom za koje su poslodavci ostvarili poticaje.²⁰

¹⁵ 2015. godine aktivnost se provodila na području 397 lokalnih zajednica, a 2014. na području 50 lokalnih zajednica.

¹⁶ Njima se definiraju procesi profesionalne rehabilitacije, utvrđuju osnovni stručni i organizacijski uvjeti za pružanje usluga, koje provode centri za profesionalnu rehabilitaciju.

¹⁷ ZOSI podržava najavljene izmjene i dopune Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom kojima bi se novim rješenjima mogle izbjeći određene operativne teškoće u uključivanju osoba s invaliditetom na tržište rada.

¹⁸ Indeks 130,6 povećanja u odnosu na prošlu godinu.

¹⁹ I nadalje najveći broj korisnika/ca poticaja OSI dolazi sa područja Grada Zagreba (475), zatim iz Splitsko-dalmatinske (167), Istarske (68), Bjelovarsko-bilogorske (55), Primorsko-goranske (48), Koprivničko-križevačke (39) i iz drugih županija.

²⁰ 2015. - sredstva isplaćena za 463 poslodavca, odnosno za 1427 OSI za koje su bili traženi poticaji, iznosila su 39.997.789 kn.

Zaključno (1.1.-1.4)

Intervencijama na tržištu rada koje je provodio HZZ bilo je uključeno više žena (59,6 %) nego muškaraca. Istovremeno, žene su bile podzastupljene u 4 od 5 aktivnosti APZ-a, kod dodjele potpore za: obrazovanje nezaposlenih, zapošljavanje, samozapošljavanje i očuvanje radnih mjesta, dok su muškarci bili podzastupljeni kod dodjele potpore za: usavršavanje.

Pojedine aktivnosti HZZ-a se još uvijek ne provode u svim županijama, a osobito zabrinjava što posebno ranjiva skupini nezaposlenih – žrtve obiteljskog nasilja nisu koristile niti jednu aktivnost APZ-a na području 8 županija.

Ministarstvu gospodarstva, poduzetništva i obrta, prilikom provedbe njihove intervencije temeljem APZ-a, obratilo se više muškaraca (73,0 %), nego žena (27,0 %), koji su zatražili potpore u visini od 16.077.969 kn ili 82,6%. Stoga, muškarci su i ostvarili veću financijsku korist od rezultata rada nadležnog ministarstva.

Aktivnosti Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku (javne intervencije na tržište rada i socijalne usluge u zajednici koje su direktna podrška obitelji) i Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom provodile su se ravnomjerno na području svih županija i Grada Zagreba u koje su bili uključeni i muškarci i žene i kao davatelji i primatelji usluga.

2. Smjernice APZ kroz aktivnost županija i Grada Zagreba u 2016. godini

Pravobraniteljica kontinuirano promiče ravnopravnost spolova na području rada i zapošljavanja te je s ciljem poticanja efikasnije provedbe *nacionalnih planova za poticanje zapošljavanja* u godišnjim izvješćima o radu davala preporuke jedinicama lokalne područne (regionalne) samouprave (JLPS)²¹. Ukazivala je pri tome na podzastupljenost žena po županijama kod podnošenja zahtjeva za poticaje/potpore, na aktivnosti kod kojih se nije uključivala niti jedna žena po pojedinoj županiji i zalagala se za davanje poticaja na lokalnoj razini u svrhu osnaživanja/motiviranja žena da se više prijavljuju na pozive za korištenje mjera politike zapošljavanja Vlade RH. Tako je na inicijativu Pravobraniteljice angažiranje JLPS u provedbi nacionalne APZ-a, razradom njihovih dodatnih poticajnih mjera, uvršteno kao jedna od mjera Akcijskog plana djelovanja u Nacionalnoj politici za ravnopravnost spolova, 2011. - 2015. (NN 88/2011).²² Pored toga i iskustvo zemalja članica Europske unije isto tako pokazuje da su **aktivne politike zapošljavanja znatno manje učinkovite ako njima nije razvijen integrirani pristup u rješavanju problema nezaposlenih.**

Stoga, Pravobraniteljica i nadalje preporučuje (su)nositeljima intervencija na tržištu rada u okviru APZ da uključe u svoje aktivnosti JLPS - kako bi lokalna samouprava stvarno, ne deklarativno, dodatno poticala žene s ciljem njihovog osnaživanja i motiviranja u pristupu i korištenju interventnih aktivnosti Vlade RH na tržištu rada.

U Smjernicama APZ²³ proračuni JLPS su navedeni kao jedan od izvora financiranja za intervenciju „Potpora poduzetnosti žena“²⁴, zatim JLPS se navode i kao korisnici intervencije „Javni radovi“²⁵ što je iznimno važno za aktivaciju nezaposlenih osoba i povećanje zapošljavanja na nacionalnoj i lokalnoj razini.

²¹ www.prs.hr, Izvješća, Izvješća o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova od 2009. do 2015. godine.

²² V. t. „2. **Jednake mogućnosti na tržištu rada**“, cilj „2.1. *Smanjiti nezaposlenost*“, mjera „ 2.1.2. *Sustavno će se provoditi aktivnosti za poticanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave da se na svom području angažiraju u provedbi nacionalnih planova za poticanje zapošljavanja i razvoja poduzetništva, uz razradu dodatnih poticajnih mjera.* Nositelji: „...“, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave...“. Rok provedbe: 2011. – 2015;

Nova Nacionalna politika za ravnopravnost spolova nije donijet te je izostala ova ranije naglašena aktivnost Pravobraniteljice.

²³ „Smjernice za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015.-2017. godine“, Vlada Republike Hrvatske, prosinac 2014. godine.

²⁴ V. - t. 1.4.8.

²⁵ V.- t.1.2.2., t.1.3.2., t. 1.4.2., t. 1.5.2. i t. 1.9.2.

Rezultati analize:

Pravobraniteljica, u cilju praćenja provedbe politike rada i zapošljavanja s aspekta ravnopravnosti spolova, pismeno se obratila županijama i Gradu Zagrebu tražeći informaciju o njihovim intervencijama na tržištu rada radi utvrđivanja:

- *Jesu li se u svom samoupravnom djelokrugu poslova dodatno angažirali u provedbi aktivne politike zapošljavanja i razvoja poduzetništva Vlade RH razradom dodatnih poticajnih mjera s ciljem osnaživanja/motiviranja žena za podnošenje zahtjeva*²⁶.

Pravobraniteljici su pismeno odgovorile sve jedinice lokalne samouprave: 20 županija i Grad Zagreb, od toga niti jedna županija nije navela da se dodatno aktivirala u korist zapošljavanja žena i muškaraca žrtava obiteljskog nasilja.

Zagrebačka županija: Dodijelila je **20 potpora za žene poduzetnice**, u ukupnom iznosu od 265.000,00 kn, nisu dostavljeni usporedivi podaci o potporama za muškarce. Pored toga davala je potpore za: (1) **početak poslovanja poduzetnika malog gospodarstva**, ukupno 25, od toga 6 ženama ili **23,0%**; (2) **povećanje konkurentnosti za neproizvodne djelatnosti**, ukupno 20, od toga 4 u vlasništvu žena ili **20,0%**; (3) **potpore za pojedinačni nastup na sajmovima**, ukupno 8, od toga 1 ženi ili **12,5%**; (4) **potpore za konzultantske usluge i tehničku pomoć**, ukupno 23, od toga 2 subjekta su bila u vlasništvu žena ili 8,6%; te provodila aktivnosti APZ-a: (5) **osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa**, ukupno 29 polaznika/ca, od toga 20 žena ili 68,9% i (6) **sufinancirala projekt Povjerenstva za ravnopravnost spolova Općine Jakovlje** za informatičko obrazovanje za 12 nezaposlenih žena SSS iznosom od 22.495,00 kn.

Krapinsko-zagorska županija: Javno je predstavila rezultata istraživanja o usklađivanju obiteljskih obveza i plaćenog rada u sklopu projekta „Žene na tržištu rada – procjena utjecaja roda“ provedenog u suradnji sa udrugama civilnog društva te podržala trening za žene poduzetnice ruralnih krajeva s analizom utvrđenih potreba u organizaciji SOS telefona za žene žrtve nasilja.

Sisačko – moslavačka županija: Sufinancirala je 26 projekta gospodarskih subjekata, a pri tome je poticala razvoj poduzetništva žena jer je u ocjenjivanju projektnih prijedloga dala mogućnost ostvarivanja do 30 % dodatnih bodova putem preferencijalnog sustava za žene poduzetnice. Nisu dostavljeni ukupni podaci o broju korisnika/ca ni iznosima odobrenih kredita. Pored toga, županijska razvojna agencija provodila je projekt „Starost je učinkovita“ tijekom kojeg je **educirano 20 nezaposlenih žena u dobi od 50 i više godina** o mogućnostima zapošljavanja, samozapošljavanja i ostalim aktivnostima APZ-a. Županija je na **Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa** primila 15 žena, nisu dostavljeni usporedivi podaci o primljenim muškarcima.

Karlovačka županija: Sufinancirala je intervenciju **Program javnih radova**²⁷. Zajedno sa županijskim Povjerenstvom za ravnopravnost spolova različitim aktivnostima promovirala je ljudska prava žena i rodnu ravnopravnost, osobito po pitanjima jednakih mogućnosti na tržištu rada.

Varaždinska županija: Bila je uključena u poticanje poduzetništva kroz program „Kreditom do uspjeha“ - mjeru „**Kreditom do konkurentnosti**“ po kojem je nastavila ranije započete aktivnosti u realizaciji kreditnog fonda od 25.000.000,00 kn tako što je subvencionirala kamatnu stopu 1 ženi, vlasnici Doma za starije i nemoćne osobe za kredit od 1.100.000,00 kn. Nisu dostavljeni usporedivi podaci o subvencijama

²⁶ Zatraženi su podaci: naziv interventne mjere politike rada i zapošljavanja Vlade RH na koju se njihov dodatni poticaj odnosio, naziv provedbene institucije za navedenu mjeru na nacionalnoj razini, naziv i kraći opis županijskog dodatnog poticaja/mjere, podatak o broju na taj način obuhvaćenih žena, je li županijski poticaj/mjera bio usmjeren i na žene žrtve obiteljskog nasilja i koliko ih je bilo obuhvaćeno.

²⁷ Korisnika/ca intervencije „Javni radovi“ provedene u nadležnosti HZZ-a na području Karlovačke županije bilo je 298, od toga 183 žene ili 61,4%.

muškarcima. Pored toga, sufinancirala je sa 315.000,00 kn provedbu programa **Pomoć u kući** u kojem je zaposleno 6 osoba, od toga 6 žena ili 100%. Provodila je mjeru „**Stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa**“ kojom je obuhvaćeno: 15 osoba, od toga 11 žena ili **73,3 %**.

Koprivničko – križevačka županija: Bila je uključena u poticanje poduzetništva kroz program „Kreditom do uspjeha“ - mjeru „**Kreditom do konkurentnosti**“ u sklopu kojeg je sa dodatnih 1% subvencionirala kamatnu stopu poduzeticama koje su 100% vlasnice obrta-trgovačkih društava-ustanova. Ženama poduzeticama plasirano je 7 kredita ukupne vrijednosti 6.548.600,00 kn za koje je isplaćeno 103.086,91 kn iz županijskog proračuna za subvenciju kamate. Nisu dostavljeni usporedivi podaci o ukupnom broju korisnika/ca ni iznosima odobrenih kredita razvrstani po spolu. Županija je uključena u sufinanciranje programa **Pomoć u kući** i **Program dnevni boravak**, zajedno s JLS na njezinom području po kojem je zaposleno **23 žena** gerontodomačica iz skupine „teže zapošljivih osoba“, a iz županijskog proračuna isplaćeno 295.655,00 kn.

Bjelovarsko-bilogorska županija: Županija je navela rezultate APZ-a koju je u svojoj nadležnosti provodio HZZ na njihovom području i pri tome nisu naveli nikakve županijske aktivnosti s tim u vezi.

Primorsko – goranska županija: Sufinancirala je 170.300,00 kn za **6 projekata iz područja socijalnog poduzetništva** koje su provodile organizacija civilnog društva. Osmislila je projekt „**Ispitivanje poduzetničkog potencijala nezaposlenih osoba**“ kojeg je provela s razvojnom agencijom Grada Rijeke (PORIN d.o.o.) na slijedeći način: HZZ je predložio 42 nezaposlene osobe, od toga 18 žena ili 42,8%, od kojih je uvodnu edukaciju o sustavnom poduzetništvu slušalo 25 osoba, od toga 12 žena ili 48%; nakon toga sudjelovanje u projektu nastavilo je 17 osoba, od toga 9 žena ili 52,9% sa ciljem samozapošljavanja ili zapošljavanja kod drugih, od kojih 11 osoba je iznijelo poduzetničke ideje, od toga 5 žena ili 45,4%; odabrano je 5 prijedloga za koje su izrađeni poslovni planovi na obrascima HZZ gotovih za predaju u proceduru odobravanja za dobivanje potpora za samozapošljavanje u vlastitom poslovnom subjektu, od kojih su **2 poslovna plana** bila izrađena za žene ili **40,0%**.

Ličko senjska županija: Donijela je **Program poticanja razvoja malog i srednjeg poduzetništva 2014.-2020. godine** za koji nisu dostavljeni podaci o broju korisnika/ca ni iznosima odobrenih poticaja razvrstano po spolu. Provodila je mjeru „**Stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa**“ kojom je obuhvaćeno 15 žena, nisu dostavljeni usporedivi podaci za muškarce.

Virovitičko-podravska: Sastavni dio županijskog proračuna za 2016. godinu čini i **Plan razvojnih programa VPŽ za razdoblje 2016.-2018.**, između ostalog sa ciljem razvoja konkurentnog gospodarstva zasnovanog na konkurentnoj poljoprivredi, poduzetništvu, izvoznoj industriji, zaštiti prirode i održivom razvoju koji sadrži 8. provedbenih mjera za koje nisu dostavljeni podaci o broju korisnika/ca ni odobreni iznosi po programima/aktivnostima razvrstano po spolu.

Požeško-slavonska: Nije bila u mogućnosti dodatno se angažirati na provedbi APZ Vlade RH. Ističu svoju orijentaciju prema poljoprivredi i nastojanje na povezivanju obrazovnih potreba u gospodarstvu sa županijskim sustavom srednješkolskog obrazovanja kako bi osigurali deficitarne potrebe u poljoprivrednim i obrtničkim zanimanjima.

Brodsko - posavska županija: **Strategiju razvoja ženskog poduzetništva** provodila je kroz 2 mjere iz Akcijskog plana: (1) mjeru **6. Obrazovanje i osposobljavanje** u suradnji s Hrvatskom udrugom poslodavaca provela je kroz „**Program usavršavanja managera – PUMA**“ tako što je održala 10 cjelodnevnih seminara koje je pohađalo 211 osoba, od toga 158 žena ili **74,8 %**; (2) mjeru **7. Povoljno financiranje** u suradnji s Privrednom bankom Zagreb provela je pokretanjem kreditnog programa: „**PBZ – Poduzetnik BPŽ 2016**“ po kojem je odobreno 9 kreditnih zahtjeva u iznosu od 4.780.194,30 kn bespovratnih sredstava, od toga 1 ženama ili **11,1%** u iznosu od 600.000,00 kn ili **12,5 %**.

Zadarska županija: Poticala je poduzetništvo kroz **8. programa/aktivnosti** za koje nisu dostavljeni podaci o broju korisnika/ca, ni odobrenim iznosima po programima/aktivnostima razvrstano po spolu. Isto tako, županijska agencija za razvoj gospodarstva je provodila određene programe, ali ni ti podaci nisu dostavljeni.

Osječko – baranjska županija: Županijsko povjerenstvo za ravnopravnost spolova organiziralo je **IT konferenciju „Women 2.0“** i **„3. izložbu ženskog poduzetništva Slavonije i Baranje“** na Osječkom jesenskom sajmu održanom u listopada 2016. na kojem je **promovirano 34 poduzetnica**.

Šibensko – kninska županija: Provodila je **Program za dodjelu subvencija gospodarskim subjektima**, odobreno je 90 subvencija u iznosu od 389.520,00 kn, od toga 31 **ženama** vlasnicama poslovnih subjekata ili **34,4%** u ukupnom iznosu od 125.629,00 kn ili **32,2 %**.

Vukovarsko-srijemska: Županija je članica u Lokalnom partnerstvu za zapošljavanje Vukovarsko-srijemske županije (osnovanom 2006. godine) koje je izradilo **Akcijski plan provedbe strategije razvoja ljudskih potencijala VSŽ 2016.-2010.** te je po potrebi s tim u vezi javno istupala i djelovala savjetodavno. Županijsko povjerenstvo za ravnopravnost spolova je surađivalo s udrugama civilnog društva u svezi poticanja ženskog poduzetništva.

Splitsko – dalmatinska županija: Davala je potpore za razvoj malog i srednjeg poduzetništva, pri tome je poticala razvoj poduzetništva žena jer su u ocjenjivanju projektnih prijedloga žene poduzetnice ostvarivale dodatne bodove. Isto tako, u cilju poticanja osnivanja i razvoja subjekata malog gospodarstva u većinskom vlasništvu žena županija je odobravalala pokriće 75% iznosa određenih troškova, mjeru je koristilo **45 žena**. Nisu dostavljeni usporedivi podaci o eventualnim dodjelama potpora/subvencija muškarcima.

Istarska županija: Provodila je Strategiju razvoja ženskog poduzetništva, odnosno mjere iz Akcijskog plana. Županijske agencije koje su sudjelovale u poticanju ženskog poduzetništva bile su: Istarska razvojna agencija – IDA d.o.o., Agencija za ruralni razvoj Istre - AZZRI i Istarska turistička razvojna agencija - ITRA d.o.o.

- **Mjerom 4. Potpora poduzetnosti žena:** provodila se aktivnost poticanja inovativnosti (trenutno je 11 inovatorica aktivno u Društvu inovator), sufinancirani su sajmovi i gospodarske manifestacije te jačala informiranost o programu samozapošljavanja.
- **Mjerom 5. Poslovno umrežavanje:** bilo je prihvaćeno i potpomognuto snažno institucionalno povezivanje svih dionika na razini JLPS sa predstavnicima državnih institucija kojima je bio interes razvoj poduzetništva i gospodarstva.
- **Mjera 6. Obrazovanje i osposobljavanje:** Istarska razvojna agencija – IDA d.o.o. provela je 20 različitih edukacija vezanih za poduzetništvo, sudjelovalo je preko 650 poduzetnika/ca od toga **žena 56,0%**.
- **Mjera 7. Povoljno financiranje:**
Provodio se program kreditiranja **„PBZ i IKB Umag– Poduzetnik Istarska županija 2016.“** kreditnog fonda od 30.000.000,00 kn, nije navedeno koliko je odobreno kredita razvrstano po spolu.
Fond za razvoj poljoprivrede i agroturizma Istre (Fond)
Posredstvom Fonda od 1995. do 2015. odobreno je 988 kredita u vrijednosti 150.947.020,17 kn, od toga 102 (su)nositeljicama – **ženama** ili **10,3%** u vrijednosti od 16.685.743,06 kn ili **11,0%**.
Posredstvom Fonda 2015. odobreno je 35 kredita u vrijednosti 10.278.000,00 kn, od toga 6 (su)nositeljicama – **ženama** ili **17,1%** u vrijednosti od 1.747.000,00 kn ili **16,9%**.
Posredstvom Fonda 2016. odobreno je 45 kredita u vrijednosti 9.703.136,50 kn, od toga 9 (su)nositeljicama – **ženama** ili **20,0%** u vrijednosti od 1.930.000,00 kn ili **19,8%**.
- **Mjera 12. Promocija poduzetništva žena,** županija je nastavila podupirati udruge koje osnažuju i povezuju poduzetnice u Istri.

Dubrovačko – neretvanska županija: Provodila je *program poticanja malog poduzetništva* po kojem je posebno subvencionirala kreditne zahtjeve žena poduzetnica sa dodatnih 0,5 % postotna poena u kojima jedna ili više žena ima najmanje 51% kapitala u društvu ili je žena predsjednica uprave društva. Nisu dostavili podatke o broju korisnika/ca ni iznosima odobrenih kredita razvrstano po spolu.

Međimurska županija: Županijsko povjerenstvo za ravnopravnost spolova organiziralo je u suradnji s Obrtničkom komorom tribinu i povjerenstvima 7 JLPS tribinu o ženskom poduzetništvu na Sajmu poduzetnica u svibnju 2016. Pored toga, provodili su različite mjere usmjerene razvoju poduzetništva, ali nisu dostavili preciznije podatke razvrstane po spolu.

Grad Zagreb

Provodi je *Program poticanja razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva u Gradu Zagrebu (2013.-2017.)*²⁸, i to:

1. Mjera „Dodjela poduzetničkih kredita uz subvencije kamata“ provodila se kroz aktivnost: „**Kreditom do konkurentnosti**“, dodijeljeno je 40 poduzetničkih kredita ukupne vrijednosti 24.970.058,74 kn, od toga ženama 5 ili **12,5%** u iznosu od 2.487.000 kn ili **9,9%**;

2. Mjera subvencije dijela kamata poslovnim bankama, provodila se kroz projekt „**LPR – Poduzetnik i Poduzetništvo žena**“, od 7.870.425,34 kn doznačenih sredstava bankama na ime subvencije kamata 351.843,96 kn ili **4,4%** odnosilo na subvenciju kamata ženama;

3. Mjera „Dodjela potpora za razvoj obrtničke djelatnosti“, dodijeljeno je 905 potpora u iznosu od 15.211.000,00 kn, od toga 577 ženama ili **63,7 %** u iznosu od 9.246.000,00 kn ili **60,7 %**;

4. Mjera „Dodjela potpora inovatorima“ provodila se temeljem Pravilnika o uvjetima za odobravanje potpora inovatorima po kojem su žene inovatorice dodatno bodovane, od 28 inovacija za koje su odobrene potpore u iznosu od 468.500,00 kn dobilo je 8 žena ili **28,5 %** u iznosu od 123.810,00 kn ili **26,4 %**;

5. Mjera „Dodjela potpora nezaposlenim osobama u cilju samozapošljavanja pokretanjem vlastitog posla“, provodila se kroz aktivnost „**Tvoja inicijativa, tvoje radno mjesto**“ u suradnji s HZZ Područni ured Zagreb i Razvojnom agencijom Zagreb – TPZ d.o.o., poslovnim subjektima koje su osnovale nezaposlene osobe odobreno je 123 potpora u iznosu od 3.032.214,00 kn, od toga 75 ženama ili **60,9 %** u iznosu od 1.875.000,00 kn ili **61,8%**;

6. Mjera „Dodjela potpora za internacionalizaciju poslovanja malih i srednjih poduzetnika“, odobreno je 20 potpora u ukupnom iznosu od 5.690.558,01 kn, od toga 8 poslovnim subjektima u (su)vlasništvu žena ili 40,0% u iznosu od 2.315.185,76 kn ili **40,6%**;

7. Mjera „Jačanje poduzetničke infrastrukture“, provodila ju je Razvojna agencija Zagreb – TPZ d.o.o., 25 tvrtki je poslovalo unutar tehnološkog parka, od toga 2 u (su)vlasništvu žena ili **8,0 %**.

8. Mjera „Jačanje poduzetničke kompetencije“, provodila ju je Razvojna agencija Zagreb – TPZ d.o.o. održavanjem 170 seminara/predavanja za 2.678 polaznika/ca, od kojih je bilo 1910 žena ili **71,3 %**;

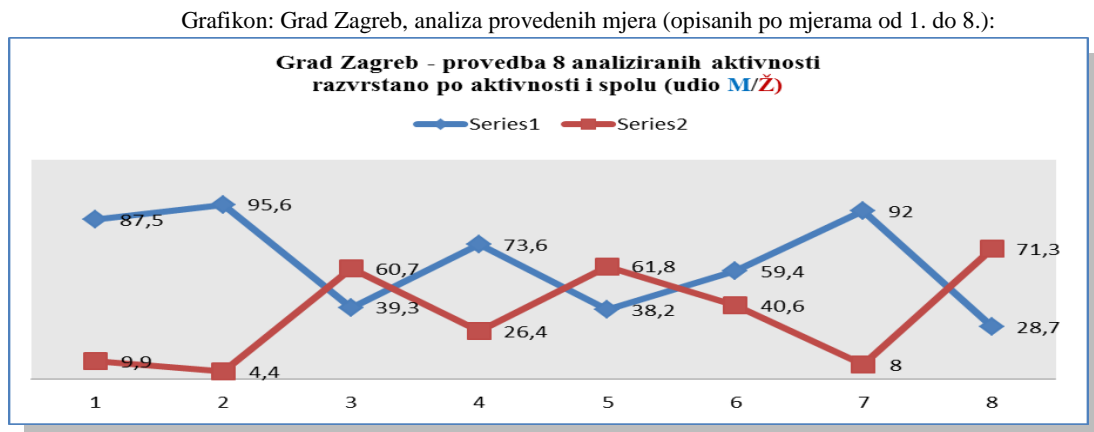
²⁸ Službeni glasnik Grada Zagreba, br. 4/13, 25/13, 22/14 i 2/15

9. Mjera „Razvoj društvenog poduzetništva“, potpore je dobilo 8 poslovnih subjekata u iznosu od 2.582.167,27 kn kod kojih će se zaposliti marginalizirane, socijalno osjetljive skupine ljudi, među kojima su i žene iznad 50 godina starosti.

Prema dostavljenim podacima Grada Zagreba²⁹, utvrđeno je:

a. kod **6 aktivnosti** odobreno je potpora/subvencija u iznosu od 57.242.755 kn, od toga je ženama odobreno 16.398.838,00 kn ili **28,7%**;

b. kod **8 aktivnosti**, 5 mjera su koristili više muškarci, dok su 3 više koristile žene, v. grafikon

Zaključno (2.)

Prema prikupljenim i analiziranim podacima proizlazi kako županije i Grad Zagreb promiču aktivnosti koje se odnose na njihov gospodarski razvoj, na poticanje zapošljavanja i razvoj poduzetništva, i pri tome surađuju s ostalim dionicima kojima je interes razvoj gospodarstva i poduzetništva (nadležnim ministarstvima, Područnim uredima HZZ-a, HGK, HOK, županijskim razvojnim i drugim agencijama, poslovnim bankama i dr.).

Međutim, na direktni upit Pravobraniteljice većina JLPS nije potvrdila da li ciljano osnažuju/motiviraju žene kako bi se one u većem broju prijavljivale za korištenje mjera predviđenih Smjernicama APZ-a iako su navodili da potiču poduzetništvo žena, ali na druge načine. JLPS su opisivale pri tome aktivnosti koje provode, ali samo **4 županije** i **Grad Zagreb** su naveli konkretnije podatke s tim u vezi, od kojih je moguće interpretirati slijedeće:

- Ukupno gledano, potpore/subvencije koristilo je: „68,6% muškaraca : **31,4 žena**“, kojima je prema raspoloživim podacima dodijeljeno 72.115.605 kn u omjeru: „73,6% muškarcima : **26,4% ženama**“. Stoga, zaključno proizlazi da su **značajnije veću financijsku korist ostvarili muškarci u usporedbi sa ženama**, a da se ovaj odnos nije promijenio u odnosu na analize Pravobraniteljice iz prethodnih godina.³⁰
- Najviše potpora/subvencija dao je Grad Zagreb – 57.242.755 kn , od toga **ženama** 16.398.838 kn ili **28,7 %**; zatim Istarska županija – 9.703.136 kn, od toga ženama 1.930.000 kn ili 19,8%; Brodsko-posavska županija – 4.780.194 kn, od toga ženama 600.000 kn ili 12,5%; Šibensko-kninska županija – 389.520 kn, od toga ženama 125.629 ili 32,2%, Zagrebačka županija - udio muškaraca 68,9% i žena 31,1% , (v. tablicu).

²⁹ „Grafikon: Grad Zagreb – provedba 8 analiziranih aktivnosti razvrstano po aktivnosti i spolu (udio M/Ž)“ odnosi se na mjere koje su analizirane pod rednim brojevima 1. do 8., dok analizirana 9. mjera nema parametre za grafički prikaz.

³⁰ U analizi koja je sadržavala približno iste indikatore iz 2015. bilo je raspodijeljeno 68.326.946 kn, od toga ženama 20.398.172 kn ili 29,9%.

Tablica: Aktivnosti Grada Zagreba i 4 županije, razvrstano po ukupno dodijeljenim sredstvima i spolu

	Naziv županije/ Grad Zagreb	Potpore, subvencije u KN	Muškarci				Žene			
			Broj		Iznos		Broj		Iznos	
			N	%	KN	%	N	%	KN	%
A	Grad Zagreb									
1.	6 mjera ukupno	57.242.755	443	39,6	40.843.917	71,3	673	60,4	16.398.838	28,7
	Grad Zagreb	57.242.755	443	39,6	40.843.917	71,3	673	60,4	16.398.838	28,7
B	Istarska županija									
1.	1 mjera ukupno	9.703.136.	36	80,0	7.773.136	80,2	9	20,0	1.930.000	19,8
	Istarska županija	9.703.136.	36	80,0	7.773.136	80,2	9	20,0	1.930.000	19,8
C	Brodsko-posavska župan.									
1.	1 mjera ukupno	4.780.194	8	88,9	4.180.194	87,5	1	11,1	600.000	12,5
	Ukupno: BPŽ	4.780.194	8	88,9	4.180.194	87,5	1	11,1	600.000	12,5
D	Šibensko-kninska župan									
1.	1 mjera ukupno	389.520	59	65,6	263.891	67,8	31	34,4	125.629	32,2
	Šibensko-kninska župan	389.520	59	65,6	263.891	67,8	31	34,4	125.629	32,2
E	Zagrebačka županija									
1.	5 mjera ukupno	-	73	68,9	-	-	33	31,1	-	-
	Zagrebačka županija	-	73	68,9	-	-	33	31,1	-	-
	UKUPNO: A+B+C+D+E	72.115.605		68,6	53.928.927	73,6		31,4	19.054.467	26,4

1.- 2. Zaključno razmatranje i preporuke

Svijest o stvaranju jednakih mogućnosti za žene i muškarce, kako bi bili jednako prisutni kao korisnici/e interventnih mjera na tržištu rada te imali/e jednaku korist od ove vrste proračunskih izdvajanja na nacionalnoj i lokalnoj razini, prema rezultatima ove analize i dalje se sporo mijenja.

Naime, **naizgled jednaki uvjeti za muškarce i žene u praksi se ne potvrđuju** jer rezultati ove analize, kod dionika koji su provodili intervencije APZ mjerama kroz financijske potpore/subvencije korisnicima/ama, pokazuju da je u tim slučajevima bio znatno veći udio muškaraca nego žena: HZZ – kod 4 potpore bilo je uključeno više muškaraca, kod 1 više žena; MINGPO - muškarci su tražili poticaje udjelom od 73%, stoga su ih i realizirali visokim udjelom od 75,5%; JLPS uključene u analizu - potpore/subvencije koristili su muškarci udjelom od 68,6%, odnosno korištenjem odobrenih sredstava visokim udjelom od 73,6%.

Zaključno, **značajnije veću financijsku korist ostvarili su muškarci** u usporedbi sa ženama, te se može zaključiti da se trend nije promijenio u odnosu na analize Pravobraniteljice iz prethodnih godina³¹.

(1) Pravobraniteljica daje **preporuku** svim dionicima, koji na nacionalnoj i lokalnoj razini promiču razvoj gospodarstva i poduzetništva, osobito JLPS i (su)nositeljima intervencija na tržištu rada određenih „Smjernicama za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj, 2015.-2017“, da se stvarno, ne deklarativno zauzimaju za ciljano osnaživanje/motiviranje žene kako bi se one više prijavljivale za korištenje mjera predviđenih Smjernicama APZ-a, odnosno drugih mjera predviđenih proračunima JLPS.

(2) Pravobraniteljica daje **preporuku** JLPS da, zajedno sa skloništim i savjetovaništima za žene žrtve nasilja u obitelji, područnim uredima HZZ-a i gospodarstvenicima, aktivnije provode mjere iz Smjernica APZ namijenjene posebnoj skupini nezaposlenih - žrtvama obiteljskog nasilja.³²

³¹ www.prs.hr – Izvješće PRS za 2015. godinu, prilog „Provedba aktivne politike zapošljavanja u 2015. godini – Analiza Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova“

3. NEZAPOSLENOST I ZAPOSLENOST - STANJE I KRETANJA

3.1. Nezaposlenost – stanje i kretanje

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje³³:

- Potkraj prosinca 2016. u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje bilo je evidentirano 236.617 nezaposlenih osoba, što je za 48.851 osoba, ili 17,1 % manje nego u prosincu 2015.;

- Od ukupnog broja nezaposlenih u prosincu 2016. bilo je **132.852 nezaposlene žene (56,1%)**, što je za **15,0% manje** u odnosu na prosinac 2015. godine. Udio muškaraca u evidentiranoj se nezaposlenosti u promatranome razdoblju smanjio, a **udio žena povećao** za 1,4 postotna boda³⁴

Broj nezaposlenih osoba po dobi i spolu krajem prosinca 2016., razvrstano po županijama temeljem spola nezaposlenih osoba, objavio je Hrvatski zavod za zapošljavanje u Mjesečnom statističkom biltenu broj 12/2016. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, koristeći podatke iz statističkog biltena, izračunala je postotak nezaposlenih žena po dobnim razredima u odnosu na ukupan broj nezaposlenih žena.

132.852 nezaposlenih žena (56,1 %) ima po dobnim skupinama:

Tablica: Nezaposlene žene po dobnim skupinama

5.152 od 15 do 19 godina	ili 3,9 %
15.172 od 20 do 24 godine	ili 11,4 %
16.955 od 25 do 29 godina	ili 12,8 %
14.716 od 30 do 34 godine	ili 11,1 %
14.622 od 35 do 39 godina	ili 11,0 %
14.179 od 40 do 44 godine	ili 10,7 %
15.012 od 45 do 49 godina	ili 11,3 %
16.497 od 50 do 54 godine	ili 12,4 %
15.275 od 55 do 59 godina	ili 11,5 %
5.272 od 60 i više	ili 3,9 %.

Potkraj prosinca 2016., prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i podacima iz analize koju je izradila Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, **najveći postotak nezaposlenih žena nalazio se u dobnjoj skupini od 25 do 29 godina (12,8 %)**, zatim slijede skupine: od 50 do 54 godine (12,4 %) te od 55 do 59 godina (11,5 %). Zadržao se isti trend kao i ranijih godina, od 2011. do 2015. najveći postotak nezaposlenih žena nalazio se u dobnjoj skupini od 25 do 29 godina. **Zabrinjava što je u dobnjoj skupini od 50 i više godina udio od 27,8% nezaposlenih žena.**

³² Mjere iz Smjernica APZ namijenjene posebnoj skupini nezaposlenih - žrtvama obiteljskog nasilja u 2016. se nisu provodile na području 8 županija, a u županijama u kojima su se provodile broj uključenih osoba bio je minimalan (24 žena žrtve obiteljskog nasilja zaposlilo se na području 12 županija).

³³ Hrvatski zavod za zapošljavanje, Mjesečni statistički bilten broj 12, Zapošljavanje i nezaposlenost u Republici Hrvatskoj tijekom prosinca 2016.

³⁴ Isti trend je zabilježen i u promatranom razdoblju za 2015. godinu, u kojoj se udio muškaraca u evidentiranoj nezaposlenosti bio smanjio, a žena povećao za 0,9 postotna boda.

3.2. Zaposlenost – stanje i kretanje

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, u 2016. godini zaposleno je 197.047 osoba (od toga žena 106.282 ili 53,9 %). Analiza o zapošljavanju osoba s evidencije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje na neodređeno i određeno vrijeme, u vremenu od 2008. do 2016. godine, pokazuje kako se u 2016. održao trend **zaustavljanja povećanja broja zaposlenih na određeno vrijeme** (91,7%) na približnoj razini evidentiranoj 2011. godine (92,6%)³⁵.

Stanje je i dalje zabrinjavajuće, novozaposlenih na određeno vrijeme bilo je 180.644 osoba ili 91,7% (od toga 97.753 žene ili 54,1%), a novozaposlenih na neodređeno vrijeme 16.403 ili 8,3% (od toga 8.529 žena ili 51,9%).

Tablica: HZZ, prikaz zapošljavanja na neodređeno i određeno vrijeme, u vremenu od 2008. do 2016. godine

<p>2008. godine na neodređeno vrijeme 23.941 osoba (19,0 %), na određeno 104.287 (81,0 %);</p> <p>2009. godine na neodređeno vrijeme 17.186 osoba (14,5 %), na određeno 101.100 (85,5 %);</p> <p>2010. godine na neodređeno vrijeme 14.303 osobe (10,1 %), na određeno 126.802 (89,9 %);</p> <p>2011. godine na neodređeno vrijeme 15.599 osoba (9,3 %), na određeno 151.932 (90,7 %);</p> <p>2012. godine na neodređeno vrijeme 13.003 osoba (7,4 %), na određeno 162.532 (92,6 %);</p> <p>2013. godine na neodređeno vrijeme 12.348 osoba (6,4 %), na određeno 181.172 (93,6 %);</p> <p>2014. godine na neodređeno vrijeme 11.685 osoba (5,7 %), na određeno 192.036 (94,3 %);</p> <p>2015. godine na neodređeno vrijeme 15.394 osoba (7,5 %), na određeno 191.196 (92,5 %).</p> <p>2016. godine na neodređeno vrijeme 16.403 osoba (8,3 %), na određeno 180.644 (91,7 %).</p>

3.3. Zaključno razmatranje i preporuke

Pravobraniteljica, kao i ranijih godina, ukazuje na prisutnost izrazito većeg broja zaposlenih na određeno vrijeme (91,7 % u 2016. godini). Iako naizgled ovaj trend podjednako pogađa muškarce i žene, on perpetuira nepovoljniji položaj žena na tržištu rada. Naime, 2016. godine udio žena u broju zaposlenih na neodređeno vrijeme bio je 41,9 %, a na određeno 54,1 %.

Pravobraniteljica smatra kako treba zaustaviti trend zapošljavanja na određeno vrijeme. Naime, ovaj negativan trend zapošljavanja na određeno vrijeme (iznad 90,0 %), u odnosu na broj zaposlenih na neodređeno vrijeme, konstantno je prisutan od 2011. godine.

³⁵ U 2016. godini novozaposlenih osoba s evidencije HZZ zaposlenih na neodređeno vrijeme bilo je 16.403 ili 8,3%.

4. Aktivnosti APZ-a - osobe romske nacionalne manjine po županijama, spolu i aktivnostima

Provedbom aktivnosti APZ kojima se interveniralo na tržištu rada³⁶ u 2016., između ostalog, obuhvaćeno je 655 osoba romske nacionalne manjine, od toga žena 247 ili 37,7%.

Aktivnosti su se provodile na području 11 županija³⁷ i Grada Zagreba, pri čemu su u svim jedinicama lokalne samouprave bili uključeni više muškarci nego žene:

- Sisačko-moslavačkoj - ukupno 53 osobe, od toga 16 žena ili 30,1%;
- Karlovačkoj – ukupno 1 osoba, od toga nije bilo žena ili 0,0%;
- Varaždinska - ukupno 17 osoba, od toga 5 žena ili 29,4%;
- Koprivničko - križevačka - ukupno 34 osoba, od toga 5 žena ili 14,7 %;
- Bjelovarsko - bilogorska - ukupno 4 osobe, od toga 1 žena ili 25,0 %;
- Primorsko - goranska - ukupno 1 osoba, od toga nije bilo žena ili 0,0%;
- Virovitičko - podravska - ukupno 2 osobe, od toga nije bilo žena ili 0,0%;
- Brodsko - posavska - ukupno 30 osoba, od toga 6 žena ili 19,9 %;
- Osječko - baranjska - ukupno 283 osoba, od toga 135 žena ili 47,7 %;
- Vukovarsko - srijemska - ukupno 1 osoba, od toga nije bilo žena ili 0,0%;
- Međimurska - ukupno 108 osoba, od toga 32 žene ili 29,6 %;
- Grad Zagreb – ukupno 121 osoba, od toga 47 žena ili 38,8 %.

Zagreb, 23. ožujka 2017.

Izradila:

Mladenka Morović, voditeljica Službe za opće poslove

³⁶ Potpore za zapošljavanje, za samozapošljavanje, javne radove i stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa.

³⁷ Mjere se nisu provodile u 9 županija: Zagrebačko, Krapinsko – zagorskoj, Ličko – senjskoj, Požeško – slavonskoj, Zadarskoj, Šibensko – kninskoj, Splitsko – dalmatinskoj, Istarskoj i Dubrovačko – neretvanskoj.